

СПОРАЗУМ ИЗМЕЂУ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ФЕДЕРАТИВНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ И САВЕЗНЕ РЕПУБЛИКЕ НЕМАЧКЕ О СОЦИЈАЛНОМ ОБЕЗБЕЂЕЊУ

Социјалистичка Федеративна Република Југославија и Савезна Република Немачка у жељи да регулишу односе између обе државе у области социјалног обезбеђења, сагласиле су се да закључе следећи споразум:

Одељак I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

У овом споразуму значе изрази:

1) "подручје"

у односу на Социјалистичку Федеративну Републику Југославију њену државну територију;

у односу на Савезну Републику Немачку област важења Основног закона за Савезну Републику Немачку;

2) "држављанин"

у односу на Социјалистичку Федеративну Републику Југославију њеног држављанина;

у односу на Савезну Републику Немачку Немца у смислу Основног закона за Савезну Републику Немачку;

3) "правни прописи"

законе, уредбе, статуте и друге опште правне акте који се односе на гране социјалног обезбеђења, наведене у члану 2 став 1;

4) "надлежни органи"

у односу на Социјалистичку Федеративну Републику Југославију Савезни савет за рад,

у односу на Савезну Републику Немачку савезни министар за рад и социјално уређење;

5) "носилац"

установа или орган у чију надлежност спада спровођење правних прописа наведених у члану 2 став 1;

6) "надлежни носилац"

носиоца који је надлежан према правним прописима које треба применити;

7) "запошљење"

запошљење или делатност у смислу правних прописа које треба применити;

8) "време доприноса"

време за које су према правним прописима једне државе уговорнице доприноси уплаћени или се сматрају уплаћеним;

9) "изједначено време"

време, које се изједначује са временом доприноса;

10) "време осигурања"

време доприноса или изједначено време;

11) "давање у новцу", "рента" или "пензија"

давање у новцу, ренту или пензију укључујући све додатке и повећања.

Члан 2

(1) Овај споразум се односи на:

1) југословенске правне прописе о:

а) здравственом осигурању;

б) пензијском осигурању;

в) инвалидском осигурању;

г) додатку на децу;

2) немачке правне прописе о:

а) осигурању за случај болести, као и о заштити мајке која привређује уколико се ради о давањима у новцу и натури која носилац осигурања за случај болести мора да пружи за време трудноће и после порођаја;

б) осигурању за случај несрећа на раду;

в) рентном осигурању радника, рентном осигурању намештеника, рентном осигурању рудара и пензијском осигурању братинских благајни;

г) додатке на децу радника.

(2) Не сматрају се правним прописима у смислу става 1 они прописи који за једну државу уговорницу проистичу из међудржавних уговора или међународног права или који служе за њихово извршење, уколико не садрже регулације обавеза из осигурања.

Члан 3

(1) Уколико овим споразумом није друкчије одређено, у примени правних прописа једне државе уговорнице изједначени су са њеним држављанима:

а) држављани друге државе уговорнице,

б) избеглице у смислу члана 1 Конвенције о правном положају избеглица од 28. јула 1961,

в) остала лица у погледу права које она изводе од неког држављанина једне државе уговорнице, ако пребивају на подручју једне од држава уговорница.

(2) Давања према правним прописима једне државе уговорнице држављанима друге државе уговорнице који пребивају на подручју држава уговорница, пружаће се под истим условима као и држављанима прве државе уговорнице који тамо пребивају.

Члан 4

(1) Уколико овим споразумом није друкчије одређено, правни прописи једне државе уговорнице, према којима је настанак права на давања или пружање давања или плаћања давања у новцу условљено у земљи, не важе за лица наведена у члану 3 став 1, која бораве на подручју друге државе уговорнице. То важи аналогно за лица која нису наведена у члану 3 став 1 уколико није у питању плаћање ренти (пензија) или једнократних давања у новцу по правним прописима наведеним у члану 2 став 1 тачка 1 слова б) и в) као и тачке 2 слова б) до г).

(2) Став 1 не дира у правне прописе о мерама за одржавање, побољшање и поновно успостављање способности за привређивање према правним прописима о рентном осигурању (пензијском и инвалидском осигурању).

Члан 5

Обавеза осигурања радника одређује се, уколико члановима 6 до 10 није друкчије одређено, према правним прописима државе уговорнице, на чијем су подручју запошљени; то важи и када се послодавац налази на подручју друге државе уговорнице.

Члан 6

(1) Ако радник кога у једној држави уговорници запошљава предузеће коме он обично припада, од тога предузећа буде послат у другу државу уговорницу, да би тамо за рачун тога предузећа обавио неки рад, онда за време прва двадесет и четири календарска месеца упослења на подручју друге државе уговорнице и даље важе правни прописи прве државе уговорнице тако као да је још увек запошљен на њеној територији, уколико радник не буде послат уместо другог радника чије је време слања истекло.

(2) Ако радник транспортног предузећа, које има седиште на територији једне државе уговорнице, буде послат на рад на подручје друге државе уговорнице, важе и даље правни прописи прве државе уговорнице тако као да је још увек запошљен на њеном подручју; то важи и кад предузеће има филијалу на подручју друге државе уговорнице.

Члан 7

(1) За посаду поморског брода важе правни прописи оне државе уговорнице чију заставу брод носи.

(2) Ако радник, који обично борави на подручју једне државе уговорнице привремено буде запошљен на поморском броду који носи заставу друге државе уговорнице, од послодавца чије је седиште на подручју прве државе уговорнице, а није власник брода, онда важе правни прописи прве државе уговорнице као да је запошљен на његовом подручју.

Члан 8

Чланови 5 до 7 важе аналогно за лица која су сходно правним прописима наведеним у члану 2 изједначена са радницима.

Члан 9

(1) Ако држављанина једне државе уговорнице запосли та држава или руководилац, члан или службеник једног званичног представништва те државе уговорнице на подручју друге државе уговорнице, важе правни прописи прве државе уговорнице.

(2) Ако је радник наведен у ставу 1 пре почетка запошљења пребивао у земљи запошљења, он може у року од три месеца од почетка запошљења изабрати примену правних прописа земље запошљења. О избору треба обавестити послодавца. Изабрани правни прописи важе од дана обавештења.

Члан 10

На заједнички захтев заинтересованог радника и послодавца, или на захтев лица које је са њим изједначено у смислу члана 8, надлежни орган државе уговорнице чије би правне прописе, сходно члановима 5 до 9 требало применити, може дозволити ослобађање од примене тих правних прописа, ако се на односно лице и даље примењују правни прописи друге државе уговорнице. Приликом одлучивања треба водити рачуна о начину и околностима запошљења. Пре доношења одлуке треба надлежном органу државе уговорнице пружити прилику да по овоме заузме став. Ако радник није запошљен на њеном подручју, онда се сматра као да је тамо запошљен.

Члан 11

Правни прописи једне државе уговорнице о непостојању права на давање или о ограничењу давања, док се обавља неки посао или док постоји обавезно осигурање, примењују се такође и на истоветна стања која постоје у другој држави уговорници.

Одељак II

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Глава 1

Здравствено осигурање

Члан 12

(1) За право на добровољно осигурање, право на давање и трајање давања сабирају се према правним прописима обеју држава уговорница навршено време осигурања и време уживања давања, уколико се не односе на исто време.

(2) Став 1 важи аналогно за давања, чије признање зависи од нахођења носиоца.

Члан 13

(1) На добровољно осигурање по правним прописима једне државе уговорнице не утиче боравак на подручју друге државе уговорнице.

(2) Ако неко лице, које је било осигурано по правним прописима једне државе уговорнице пренесе своје пребивалиште на подручје друге државе уговорнице, може добровољно наставити осигурање по њеним правним прописима. При томе је иступање из обавезног осигурања изједначено са иступањем из добровољног осигурања. Осигурање се наставља

у Савезној Републици Немачкој

код опште месне болесничке благајне надлежне по месту пребивалишта или, тамо где ове нема, покрајинска благајна надлежна за то место,

у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији

у комуналном заводу за социјално осигурање надлежном по месту пребивалишта.

(3) Став 2 важи аналогно за лица, чије се право на даље осигурање изводи из осигурања неког другог лица.

Члан 14

(1) Члан 4 став 1 важи за лице:

а) које, пошто је настао осигурани случај, пренесе своје место боравка на подручје друге државе уговорнице, само ако се надлежни носилац претходно сагласио са променом места боравка;

б) код кога је осигурани случај настао за време привременог боравка на подручју друге државе уговорнице, само ако му је због његовог стања потребно хитно пружање давања;

в) код кога је осигурани случај настао после иступања из осигурања, само ако је лице отишло на подручје друге државе уговорнице, да би прихватило понуђени посао.

(2) Сагласност по ставу 1 се може ускратити само због здравственог стања лица. Она се може накнадно дати ако лице из оправданих разлога није претходно тражило сагласност.

(3) Члан 4 став 1 не важи за лице за које се могу захтевати давања по правним прописима државе уговорнице, на чијем подручју оно борави.

(4) Став 1, слова а и б и став 2 не важе за давање у случају материнства.

Члан 15

(1) Код примене члана 4 став 1, давања у природи пружају:

У Савезној Републици Немачкој

општа месна болесничка благајна надлежна по месту пребивалишта, а тамо где она не постоји, покрајинска болесничка благајна надлежна за то место,

У Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији

комунални завод за социјално осигурање надлежан по месту пребивања.

(2) За пружање давања у природи важе прописи меродавни за носиоца места пребивања изузев правних прописа о трајању давања, о кругу чланова породице које треба узети у обзир као и правних прописа о парничном поступку који се односе на ова давања.

(3) Протезе или натурална давања у природи од већег финансијског значаја, изузев у случајевима безусловне хитности, пружају се само уколико се надлежни носилац с тим сагласи. Безусловна хитност постоји, ако се давање не може одгодити, а да се живот или здравље лица озбиљно не угрози.

(4) Лица и установе, који су са носиоцима наведеним у ставу 1 склопили уговоре о пружању давања у природи за осигуранике тих носилаца и њихове чланове породице, дужни су да пружају давања у природи и лицима наведеним у члану 4 став 1 под истим условима као да су та лица и њихови чланови породице осигурани код носилаца наведених у ставу 1 као и да се уговори протежу и на та лица.

Члан 16

Код примене члана 4 став 1, на захтев надлежног носиоца уплаћују се давања у новцу од стране носиоца места пребивања наведеног у члану 15 став 1.

Члан 17

(1) На лице које прима ренту (пензију) из рентних осигурања (пензијских осигурања) обеју држава уговорница или које је поднело захтев за такво примање, примениће се, не дирајући у одредбе

ставова 2 и 3, правни прописи о здравственом осигурању уживалаца ренте (уживалац пензије) оне државе уговорнице на чијем подручју дотично лице пребива.

(2) Ако у ставу 1 наведени уживалац ренте (уживалац пензије) пренесе место пребивања на подручје друге државе уговорнице, примениће се правни прописи о здравственом осигурању уживалаца ренте (пензије) прве државе уговорнице до краја месеца за који се последњи пут исплаћују ренте (пензије) на подручју те државе уговорнице.

(3) Ако у ставу 1 наведени подносилац захтева пренесе своје место пребивања са подручја једне државе уговорнице на подручје друге државе уговорнице, важе правни прописи прве државе уговорнице до краја месеца у коме носилац рентног осигурања (пензијског осигурања) друге државе уговорнице сазна о промени пребивалишта.

(4) Ако једно лице прима ренту (пензију) из рентног осигурања (пензијског осигурања) само једне државе уговорнице или ако је поднело захтев за ренту (пензију) аналогно важи члан 4 став 1 у погледу обавезе осигурања према правним прописима о здравственом осигурању уживалаца ренте.

Члан 18

(1) Надлежни носилац надокнађује носиоцу места боравка износе утрошене према чл. 15 и 16, изузев административних трошкова.

(2) Надлежни органи могу на предлог заинтересованих носилаца уговорити да се, у сврху поједностављења администрације, износи утрошени према члану 15 у свим случајевима или у одређеним групама случајева надокнађују у паушалним износима.

Глава 2

Осигурање за случај несреће на послу

Члан 19

(1) Ако правни прописи једне државе уговорнице предвиђају да се приликом утврђивања степена смањења способности за привређивање услед несреће на послу (професионалног обољења) у смислу тих правних прописа, мора водити рачуна о раније насталим несрећама на послу (професионалним обољењима), онда то важи и за раније настале несреће на послу које потпадају под правне прописе друге државе уговорнице. Са несрећама (обољењима) које ваља узети у обзир изједначују се несреће или случајеви обештећења који су као такви признати према другим јавно-правним прописима.

(2) Носилац надлежан за обештећење касније насталог осигураног случаја, утврђује своје давање према степену смањене способности за привређивање које је наступило услед несреће на раду (професионалног обољења), које он мора да узме у обзир према националним прописима који важе за њега.

Члан 20

(1) За право на давање по основу професионалног обољења, носилац једне државе уговорнице узима у обзир и послове обављане на подручју друге државе уговорнице, који према својој природи

могу да изазову то обољење. Ако при том, према правним прописима обеју држава уговорница, постоји право на давање, давања у природи и давања у новцу, изузев ренте, пружају се само на основу правних прописа оне државе уговорнице, на чијем подручју овлашћено лице пребива. Сваки носилац пружа само онај део ренте, који одговара односу трајања посла на подручју сопствене државе уговорнице према трајању посла о коме се мора водити рачуна према првој реченици.

(2) Став 1 важи и за пружање породичне ренте и помоћи породици умрлог.

Члан 21

(1) Члан 4 став 1 важи у погледу давања у природи за једно лице, које је за време лечења пренело место боравка на подручје друге државе уговорнице, само ако се надлежни носилац претходно сагласи са променом места боравка.

(2) Сагласност према ставу 1 се може ускратити само због здравственог стања тог лица. Она се може накнадно дати, ако лице из оправданих разлога није претходно затражило сагласност.

Члан 22

(1) Ако носилац једне државе уговорнице треба да пружи давање у природи лицу на подручју друге државе уговорнице, та давања не дирајући став 3 пружају

у Савезној Републици Немачкој

општа месна болесничка благајна надлежна за место пребивања или, где таква не постоји, покрајинска болесничка благајна надлежна за то место,

у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији

комунални завод за социјално осигурање надлежан према месту пребивања.

(2) За пружање природних давања важе правни прописи који су меродавни за носиоца места пребивања.

(3) Ако према ставу 1 треба да се пружи професионална помоћ, њу пружа носилац осигурања за случај несреће на послу на подручју државе пребивалишта према правним прописима који за њега важе. Надлежан је онај носилац осигурања за случај несреће на послу, који би био надлежан кад би о праву давања требало да се одлучи према правним прописима те државе уговорнице.

(4) Уместо носиоца наведеног у ставу 1 давања може пружити носилац осигурања за случај несреће на послу наведен у ставу 3 друга реченица.

(5) Члан 15 ставови 3 и 4 важе аналогно.

(6) Давања у новцу, изузев ренте, отпремнине, трошкова неге и посмртнина, помоћ исплаћује на тражење надлежног носиоца носилац наведен у ставу 1.

Члан 23

(1) Надлежни носилац накнађује носиоцу места пребивања износе утрошене на основу члана 22 изузев административних трошкова.

(2) Надлежни органи могу на предлог заинтересованих носилаца уговорити да се у циљу поједностављења администрације у свим случајевима или у одређеним групама случајева утрошени износи накнађују у паушалним износима.

Члан 24

Отпремнина уместо ренте због пребивања носиоца права на подручју друге државе уговорнице може се признати само на захтев носиоца права.

Глава 3

Пензијско и инвалидско осигурање

Члан 25

(1) Ако на основу правних прописа обеју држава уговорница постоји време осигурања које се урачунава за стицање права на давање према правним прописима које треба применити, узима се у обзир и време осигурања које се према правним прописима друге државе уговорнице урачунава уколико се не односи на исти период. То аналогно важи за давања која се признају према нахођењу носиоца. У којој се мери време осигурања може урачунати, одређује се по правним прописима који утврђују могућност урачунавања.

(2) Ако с обзиром или без обзира на став 1 право на ренту постоји према правним прописима обеју држава уговорница, и ако према правним прописима који се примењују треба да се ради израчунавање ренте урачунава време осигурања краће од дванаест месеци, захтев за ренту не може се поставити на основу тих правних прописа. У том случају се време осигурања за израчунавање ренте изједначаје са временом осигурања које се урачунава по правним прописима друге државе уговорнице не дирајући у члан 26 став 1 без обзира кад је оно навршено.

Члан 26

(1) Пензијски основ узима се само из оног времена осигурања које треба узети у обзир по правним прописима који се примењују.

(2) Ако према правним прописима који се примењују постоји право на давање, које се одређује водећи рачуна о деци носиоца права или са њима изједначеној деци, захтев се не може поднети све док носилац права пребива на подручју друге државе уговорнице, и док се за исто дете могу захтевати одговарајућа давања према правним прописима те државе уговорнице наведеним у члану 2. То важи и кад су давања садржана у породичним рентама као делови давања или се уз њих признају. Ако носилац права пребива у трећој држави, захтев се може поднети само по правним прописима државе уговорнице на чијем је подручју носилац права последњи пут пребивао. Ако право на дотично давање постоји само према правним прописима једне државе уговорнице, оно се признаје само у пола износа, ако су услови за захтев испуњени само узимајући у обзир члан 25 став 1.

Члан 27

За немачког носиоца важи следеће:

1. Време осигурања које се по члану 25 узима у обзир, додељује се оној грани осигурања чији је носилац надлежан за одређивање давања искључиво према немачким прописима.

2. Код укидања рударских давања за изравнање, југословенска рударска предузећа се изједначују на немачким рударским предузећима.

3. Ако су услови за право на ренту испуњени само узимајући у обзир члан 25 став 1 додатно време урачунава се само упола.

4. Ако обавеза осигурања зависи од тога да ли је број уплаћених доприноса мањи од одређеног броја, код одлучивања о обавези осигурања узете се и време доприноса по југословенским правним прописима.

5. Време осигурања које се по члану 25 став 1 узима у обзир урачунава се само у ефективном трајању.

Глава 4

Додаци на децу

Члан 28

(1) Лице које је запошљено на подручју једне државе уговорнице и подвргнуто правним прописима те државе, има према њеним правним прописима право на додатак на децу која пребивају на подручју друге државе уговорнице као да та деца пребивају на подручју друге државе уговорнице.

(2) Под условима утврђеним правним прописима који се примењују, сматрају се као деца:

а) брачна деца,

б) пасторчад која живе у домаћинству очуха или маћехе,

в) деца призната као брачна,

г) усвојена деца,

д) ванбрачна деца (у односу према оцу, међутим, само ако је утврђено његово очинство или његова обавеза на издржавање).

(3) Захтев према ставу 1 не може се поднети ако лице запошљено на подручју државе уговорнице у којој деца пребивају има право на додатак на децу према правним прописима те државе. Не примењују се правни прописи који искључују такво право у вези са пребивалиштем лица наведених у ставу 1.

(4) Ако су за радника у току једног календарског месеца важили правни прописи једне и друге државе уговорнице, и ако се додатак на децу исплаћује месечно према правним прописима који се примењују, исплаћује се онај износ који одговара броју календарских дана за које време је радник био запошљен на територији те државе уговорнице и када су за њега важили њени правни прописи.

(5) Ако према правним прописима једне државе уговорнице стицање права на додатак на децу зависи од тога да ли је навршено време осигурања или са њим изједначено време, узима се све време које је узастопно навршено на подручју двеју држава уговорница.

ОДЕЉАК III
РАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Глава 1

Административна и правна помоћ

Члан 29

(1) Носиоци, удружења носилаца, органи и судови држава уговорница пружају узајамну помоћ при спровођењу овог споразума, као да примењују правне прописе који за њих важе. Помоћ је бесплатна, изузев трошкова у готову.

(2) Став 1 прве реченице, важи и за лекарске прегледе. Трошкове прегледа, путне трошкове, губитак зараде, трошкове смештаја ради испитивања и остале трошкове у готовом, изузев поштанских трошкова, накнађује орган који је то тражио. Трошкови се не накнађују ако је лекарски преглед у интересу надлежних носилаца обеју држава уговорница.

Члан 30

(1) Извршне одлуке судова као и извршне исправе носилаца или органа једне државе уговорнице о доприносима и осталим потраживањима из социјалног осигурања признају се у другој држави уговорници.

(2) Признавање се може ускратити само ако је у супротности са јавним поретком државе уговорнице, у којој треба да се призна одлука или исправа.

(3) Извршне одлуке и исправе признате на основу става 1, извршавају се у другој држави уговорници. Извршни поступак се води према правним прописима који у држави уговорници, на чијем подручју треба да се изврше, важе за извршење одговарајућих одлука или исправа издатих у тој држави. Примерак одлуке или исправе мора бити снабдевен потврдом извршности (клаузула извршења).

(4) Потраживања носилаца на подручју једне државе уговорнице у погледу заостатака доприноса имају приликом принудног извршења у стечајном поступку и у поступку поравнања на подручју друге државе уговорнице иста права првенства као и одговарајућа потраживања на подручју те државе уговорнице.

Члан 31

(1) Ако су исправе или други списи који се подносе органима једне државе уговорнице, наведеним у члану 29 став 1, делимично или сасвим ослобођени пореза или такса, укључујући и конзуларне таксе и административне дажбине, то ослобађање се протеже и на исправе или друге списе који се подносе одговарајућим органима друге државе уговорнице приликом спровођења правних прописа наведених у члану 2 став 1.

(2) За исправе, које се приликом спровођења правних прописа наведених у члану 2 став 1 подносе неком органу једне државе уговорнице наведеном у члану 29 став 1 приликом употребе пред органима друге државе уговорнице, није потребна легализација или нека слична формалност.

Члан 32

Органи наведени у члану 29 став 1 у спровођењу правних прописа наведених у члану 2 став 1 овог споразума, могу међусобно и са заинтересованим лицима и њиховим представницима непосредно општити на својим службеним језицима. Примењују се правни прописи о коришћењу преводилаца. Пресуде, решења или други списи могу се доставити непосредно препорученим писмом уз повратницу лицу које борави на подручју друге државе уговорнице.

Члан 33

(1) Ако је захтев за давање поднет према правним прописима једне државе уговорнице органу у другој држави уговорници, коме је дозвољено примање захтева за одговарајуће давање према правним прописима који за њега важе, сматра се да је захтев поднет надлежном носиоцу. То аналогно важи за остале захтеве, као и изјаве и правна средства.

(2) Захтев за давање према правним прописима једне државе уговорнице важи и као захтев за одговарајуће давање према правним прописима друге државе уговорнице.

Глава 2

Спровођење и тумачење Споразума

Члан 34

(1) Надлежни органи се могу договорити о административним мерама потребним за спровођење Споразума. Они се међусобно обавештавају о изменама и допунама правних прописа који за њих важе и који су наведени у члану 2.

(2) За спровођење Споразума, свака држава уговорница одређује органе за везу. То су:

у Савезној Републици Немачкој

за осигурање за случај болести

Савезни савез месних болесничких благајни, Бад Годесберг;

за осигурање за случај несреће на послу

Главни савез занатских професионалних задруга, регистровано удружење, Бон;

за рентно осигурање радника

Покрајински осигуравајући завод Нидербајерн-Оберфалц, Ландахут;

за рентно осигурање намештеника

Савезни осигуравајући завод за намештенике, Берлин;

за рударско рентно осигурање

Рурска рударска заједница, Бохум;

за пензијско осигурање братинских благајни

Покрајински осигуравајући завод за Сарланд, Сарбрикен;

у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији

Савезни завод за социјално осигурање.

Члан 35

(1) Ако лице, које према правним прописима једне државе уговорнице треба да добије накнаду за штету насталу на подручју друге државе уговорнице, а према њеним прописима има право на накнаду штете од трећег лица, ово право на накнаду прелази на носиоца прве државе уговорнице према правним прописима који важе за њега.

(2) Ако носилац једне државе уговорнице према њеним правним прописима има оригинерно право на накнаду штете од трећег лица, то право признаје друга држава уговорница.

(3) Ако права на накнаду у погледу истоветних давања за исти случај има како носилац једне државе уговорнице тако и носилац друге државе уговорнице, носилац једне државе уговорнице на тражење носиоца друге државе уговорнице поставља такође и њен захтев за накнаду. Треће лице може потраживање оба носиоца измирити плаћањем једном или другом носиоцу са ослобађајућим дејством. У међусобном односу носиоци су дужни да се намире у сразмери са давањима која морају да пруже.

Члан 36

Давања у новцу може пружати носилац једне државе уговорнице лицу, које пребива на подручју друге државе уговорнице у својој валути са ослобађајућим дејством. За обрачун између носиоца и корисника, меродаван је дневни курс, узет за основу приликом слања давања у новцу. Ако један носилац треба да плаћа носиоцу друге државе уговорнице, плаћање се врши у валути друге државе уговорнице. Ако носилац у случајевима из чланова 30 и 35 треба да плаћа носиоцу друге државе уговорнице, плаћање ће се вршити у валути прве државе уговорнице.

Члан 37

(1) Ако је носилац једне државе уговорнице неосновано пружао давања у новцу, тај неосновано исплаћени износ може се обуставити у корист носиоца приликом неког каснијег плаћања одговарајућег давања према правним прописима друге државе уговорнице.

(2) Ако је носилац једне државе уговорнице плаћао аконтацију у вези са правом на неко давање према правним прописима друге државе уговорнице, исплаћени износ обуставља се од давања у корист тог носиоца.

(3) Ако једно лице према правним прописима једне државе уговорнице има право на давање у новцу, временски период, за који је оно или његови чланови породице, примало помоћ од стране носиоца социјалног старања друге државе уговорнице, то давање у новцу обуставиће се на захтев и у корист носиоца социјалног старања као да тај носилац социјалног осигурања има седиште на подручју прве државе уговорнице.

Члан 38

(1) Спорна питања између двеју држава уговорница о тумачењу или примени Споразума треба, уколико је могуће, да реше надлежни органи.

(2) Ако се спорна питања на овај начин не могу решити, онда се на захтев једне државе уговорнице, износе пред арбитражни суд.

(3) Арбитражни суд се образује од случаја до случаја, при чему свака држава уговорница одређује једног члана, а оба члана споразумно назначују држављанина неке треће државе као председника, кога постављају владе обеју држава уговорница. Чланови се одређују у року од два месеца, председник у року од три месеца пошто једна држава уговорница обавести другу да жели спор изнети пред арбитражни суд.

(4) Ако рокови наведени у ставу 3 не буду одржани, у недостатку другог договора, свака држава уговорница може замолити председника Међународног суда да изврши потребна именованја. Ако је председник држављанин једне државе уговорнице, или је из неког другог разлога спречен, именовање треба да изврши по рангу следећи члан суда који није држављанин једне државе уговорнице.

(5) Арбитражни суд одлучује већином гласова на основу уговора који постоје између странака и општег међународног права. Његове одлуке су обавезне. Свака држава уговорница сноси трошкове свога члана као и трошкове за заступања у поступку пред арбитражним судом; трошкове за председника и остале трошкове носе државе уговорнице у једнаким деловима. Арбитражни суд може и на други начин регулисати трошкове. У свему осталоме арбитражни суд сам утврђује свој поступак.

ОДЕЉАК IV ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 39

(1) Уколико није друкчије одређено овај споразум не заснива никакво право на плаћање давања за време пре његовог ступања на снагу.

(2) Код примене овог споразума узеће се у обзир и чињенице које су значајне према правним прописима држава уговорница из времена пре његовог ступања на снагу.

(3) Правноснажност ранијих одлука не представља сметњу за примену Споразума.

(4) Ренте одређене пре ступања на снагу овог споразума, могу се, водећи рачуна о њему, поново одредити и по службеној дужности. У тим случајевима, не дирајући у члан 33 став 2, дан на који је носилац започео поступак важи као дан подношења захтева према правним прописима друге државе уговорнице. Рента се плаћа у досадашњој висини ако би новоодређена рента била мања.

Члан 40

Приложени завршни протокол је саставни део овог споразума.

Члан 41

Овај споразум важи и за Ланд Берлин, уколико Влада Савезне Републике Немачке у року од три месеца од дана ступања на снагу овог споразума Влади Социјалистичке Федеративне Републике Југославије не да супротну изјаву.

Члан 42

(1) За Споразум потребна је ратификација; ратификациони инструменти размениће се што је могуће пре у Бону.

(2) Овај споразум ступа на снагу првог дана другог месеца по истеку месеца у коме су ратификациони инструменти размењени.

Члан 43

(1) Споразум се закључује на неодређено време. Свака држава уговорница може га отказати у року од три месеца пре истека календарске године.

(2) Одељак II главе 4 престаје да важи годину дана после дана, када је изменом другог споразума о социјалном обезбеђењу, које је Савезне Република Немачка закључила са трећим државама, правноснажно ограничено давање додатка на децу према том споразуму. Ако је до тога дана између држава уговорница био закључен споразум о измени одељка II главе 4, али још није ступио на снагу, ступањем на снагу тог споразума о измени престаје да важи одељак II глава 4, али најкасније годину дана после дана наведеног у првој реченици.

(3) У случају престанка важности овог Споразума услед отказа, његове одредбе ће и даље важити за права на давање која су дотле стечена; правни прописи о искључивању неког права или мировања или до узимања давања због боравка у иностранству, неће се примењивати на та права.

У потврду чега су опуномоћеници потписали овај споразум и ставили своје печате.

Рађено у Београду, дана 12. октобра 1968. године у четири оригинала, два на српскохрватском, а два на немачком језику, при чему је сваки текст једнако обавезан.

За Социјалистичку Федеративну
Републику Југославију,
А. Полајнар, с.р.

За Савезну Републику Немачку,
П. Блахштајн, с.р.

ЗАВРШНИ ПРОТОКОЛ УЗ СПОРАЗУМ ИЗМЕЂУ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ФЕДЕРАТИВНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ И САВЕЗНЕ РЕПУБЛИКЕ НЕМАЧКЕ О СОЦИЈАЛНОМ ОБЕЗБЕЂЕЊУ

Приликом потписивања Споразума о социјалном обезбеђењу, закљученог данас између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Савезне Републике Немачке опуномоћеници обеју држава уговорница изјавили су да постоји сагласност у следећем:

1. Уз члан 2 Споразума:

а) Одељак II глава 3 Споразума не важи за пензијско осигурање братинских благајни које постоје у Савезној Републици Немачкој.

б) Правни прописи наведени у ставу 1 број 2 слова а) до в) укључују такође и прописе о обештећењу за случај несреће на послу и професионалних обољења.

ц) Споразум се не односи на касније немачке правне прописе о укључивању нових припадника самосталних делатности у постојећу грану рентног осигурања.

д) Уколико према прописима наведеним у ставу 2 који се односе на поделу терета, расподела терета из осигурања зависи од пребивања дотичног лица на одређени дан на подручју једне државе уговорнице, онда та расподела остаје и при каснијем преношењу боравка на подручје друге државе уговорнице.

2. Уз члан 3 Споразума:

а) Југословенски правни прописи, према којима исплаћивање новчаних давања носиоцима права у иностранству зависи од давања нарочите сагласности, неће се примењивати на немачке држављане, који обично пребивају изван подручја држава уговорница.

б) Одредбе о сношењу терета осигурања у државним уговорима остају на снази.

ц) Правни прописи једне државе уговорнице, који обезбеђују учешће осигураника и послодавца у органима самоуправљања носилаца и савеза као и у правосуђу социјалног обезбеђења, остају на снази.

3. Уз члан 4 Споразума:

а) Став 1 не дира у немачке правне прописе о давањима која произилазе из

- несреће на послу (професионалног обољења), у часу кад повређени није био осигуран према савезном праву,

- времена осигурања, која према савезном праву нису навршена,

б) Југословенски прописи према којима је плаћање давања у новцу корисницима у иностранство условљено давањем сагласности неће се примењивати на лица наведена у члану 3 став 1 Споразума, уколико се не ради о југословенским држављанима.

4. Уз члан 5 Споразума:

Ако према правним прописима једне државе уговорнице примање неког давања повлачи ослобођење од осигурања, примање одговарајућег давања по правним прописима друге државе уговорнице има исто дејство.

5. Уз члан 9 Споразума:

За лица која су запошљена на дан ступања на снагу овог споразума, рок утврђен у ставу 2 почиње са овим даном.

6. Уз члан 17 Споразума:

а) Ако према ставу 1 треба да се примене немачки правни прописи о осигурању за случај болести уживалац ренте, југословенски носилац пензијског осигурања обуставља од пензије допринос за трошкове осигурања за случај болести у корист носиоца, који је по немачким правним прописима ренту одредио или ће је одредити.

б) Ако према ставу 4 треба да се примене немачки правни прописи о здравственом осигурању за случај болести уживалаца ренти, надлежан је онај носилац осигурања за случај болести коме је осигураник и последњи пут припадао. Ако би у том случају била надлежна општа месна болесничка благајна или покрајинска болесничка благајна или ниједан носилац, лице припада Општој месној болесничкој благајни Бад Годесберг.

7. Уз члан 19 Споразума:

Ако по немачким правним прописима примање ренте из рентног осигурања утиче на висину давања из осигурања за случај несреће на послу, исто дејство има на примање истоврсне пензије по југословенским правним прописима.

8. Уз члан 25 Споразума:

Кад према југословенским правним прописима право на пензију постоји само ако се узме у обзир став 1 за њено израчунавање важи следеће:

Југословенски носилац обрачунава право на пензију која би припадала по унутрашњим правним прописима које он треба да примени кад би све време осигурања које се по немачким правним прописима узима у обзир за израчунавање ренте такође било време осигурања које се узима у обзир у смислу унутрашњих правних прописа које југословенски носилац примењује. Југословенски носилац затим обрачунава онај део пензије, који одговара сразмери између времена осигурања, узетог у обзир по унутрашњим правним прописима, према збиру времена осигурања узетог у обзир по правним прописима обеју држава уговорница.

9. Уз члан 26 Споразума:

Давања у смислу става 2 нису она која се одобравају према правним прописима наведеним у члану 2 став 1 број 2) слова б) и в) Споразума.

10. Уз члан 30 Споразума:

Остала потраживања у смислу става 1 представљају и права на накнаду наведена у члану 35 став 1 Споразума.

11. Уз члан 43 Споразума:

Државе уговорнице се слажу да ће о прилагођавању Споразума благовремено повести преговоре тако да би споразум о изменама могао ступити на снагу најкасније годину дана после термина наведеног у ставу 2 прва реченица. У случају да додатни рок од годину дана не буде довољан државе уговорнице ће обезбедити да за раднике који не потпадају под овај споразум, не наставе прекид у плаћању додатка на децу.

12. а) Конвенција и Уговор од 10. марта 1956. између Савезне Републике Немачке и Федеративне Народне Републике Југославије о регулисању извесних потраживања из социјалног осигурања (у даљем тексту: "Уговор"), уколико Уговор садржи регулисање за стања наведена у следећем слову б), не важе као споразуми у смислу немачких правних прописа о рентама за странце; они не дирају у те правне прописе.

б) Несреће на послу (професионална обољења) и време осигурања наведени у члану 1 став 1 слова б) уговора, важе као чињенична стања настала у југословенском социјалном осигурању, у смислу немачких правних прописа о рентама за странце. За обрачунавање давања она се тако оцењују као да уговор није закључен.

ц) Ако је лице или члан породице умрлог лица, наведени у члану 1 став 1 слово б) уговора, после 1. јануара 1956. године али пре ступања на снагу овог споразума, напустило стално место становања, на подручју Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, онда за њих и у погледу њихових права и очекиваних права наведених у уговору, важе слова а) и б) са дејством од дана напуштања места становања, ако је лице или члан породице таквог умрлог лица на дан подношења захтева немачки држављанин.

13. За примену у тач. 12 овог завршног протокола наведеног уговора од 10. III 1956. године важи следеће:

Очекивано право у смислу члана 1 Уговора утврђује се само према осигуранику.

У потврду чега су опуномоћеници потписали овај споразум и ставили своје печате.

Рађено у Београду, дана 12. октобра 1968. године у четири оригинала, два на српскохрватском језику, а два на немачком, при чему је сваки текст једнако обавезан.

За Социјалистичку Федеративну
Републику Југославију,
А. Полајнар, с.р.

За Савезну Републику Немачку,
П. Блахштајн, с.р.

ИЗМЕНЕ

СПОРАЗУМ О ИЗМЕНИ СПОРАЗУМА ОД 12. ОКТОБРА 1968. ГОДИНЕ ИЗМЕЂУ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ФЕДЕРАТИВНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ И САВЕЗНЕ РЕПУБЛИКЕ НЕМАЧКЕ О СОЦИЈАЛНОМ ОБЕЗБЕЂЕЊУ

Социјалистичка Федеративна Република Југославија и Савезна Република Немачка у жељи да постојећи Споразум од 12. октобра 1968. године између обе државе (у даљем тексту: "Споразум") колико је могуће и потребно прилагоде захтевима који проистичу из развоја унутрашњих правних прописа, сагласиле су се како следи:

Члан 1

(1) Члан 6 став 1 Споразума мења се и гласи:

"(1) Ако радник кога у једној држави уговорници запошљава предузеће коме он обично припада, од тога предузећа буде послат у другу државу уговорницу, да би тамо за рачун тог предузећа обавио неки рад, онда за време запошљења на подручју друге државе уговорнице и даље важе правни прописи прве државе уговорнице тако као да је још увек запошљен на њеном подручју."

(2) После члана 15 Споразума додаје се члан 15а

"Члан 15а

(1) За давања у натури која се одобравају члановима породице осигураника немачких носилаца здравственог осигурања који имају пребивалиште у Југославији и лицима с пребивалиштем у Југославији која су осигурана према члану 17 став 4 код немачких носилаца здравственог осигурања, важе у погледу круга чланова породице које треба узети у обзир и у погледу трајања меродавни правни прописи за Југословенског носиоца одређеног у члану 15 став 1. Члан 15 став 3, не примењује се на ова лица.

(2) Став 1 важи само уколико се трошкови за давања у натури накнађују у паушалним износима по породици."

Члан 2

Члан 28 Споразума мења се како следи:

1 Ст. 1 и 2 гласе:

"(1) Лице које је запослено на подручју једне државе уговорнице и подвргнуто правним прописима те државе, сходно следећим ставовима, има према њеним правним прописима право на додатак на децу која пребивају на подручју друге државе уговорнице као да та деца пребивају на подручју прве државе уговорнице. Прва реченица важи и за лице које после престанка радног односа прима давања у новцу из здравственог осигурања због привремене неспособности за рад или давања из осигурања за случај незапослености, уколико се примењују правни прописи Савезне Републике Немачке (новчана накнада у случају незапослености - Arbeitslosengeld) и ако то лице има пребивалиште на подручју прве државе уговорнице.

(2) Стране уговорнице ће настојати да путем споразума уговоре висину давања која се пружају деци која живе у домовини. Ако се такав споразум не закључи правноснажно до краја 1974. године и ако је немачки носилац надлежни носилац за одобравање додатка на децу према ставу 1, онда важе од 1. јануара 1975. највиши износи које је у том тренутку Савезна Република Немачка уговорила са другим државама са којима има уговоре о запошљавању радника."

2. Досадашњи ст. 2 до 5 постају ст. 3 до 6.

Члан 3

(1) Члан 43 став 2 Споразума и број 11 Завршног протокола уз Споразум укидају се.

(2) Став 3 члана 43 Споразума постаје став 2.

Члан 4

Овај споразум важи и за Ланд Берлин, уколико Влада Савезне Републике Немачке у року од три месеца од дана ступања на снагу овог споразума Влади Социјалистичке Федеративне Републике Југославије не да супротну изјаву.

Члан 5

(1) За овај споразум потребна је ратификација. Ратификациони инструменти размениће се што је могуће пре у Београду.

(2) Овај споразум ступа на снагу на дан размене ратификационих инструмената са дејством од 1. јануара 1975. године.

У потврду чега су опуномоћеници потписали овај споразум.

Рађено дана 30. септембра 1974. године у Бону у два оригинала, сваки на српскохрватском и немачком језику, при чему је сваки текст једнако обавезан.

За Социјалистичку Федеративну
Републику Југославију,
Тодор Вујошевић, с.р.

За Савезну Републику Немачку,
Walter Gehlhoff, с.р.